

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI

ZVONČEK

LIŠT S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. <i>E. Gangl</i> : Solnčna roža. Pesem	221
2. <i>Jos. Vandot</i> : Kocljeva osveta. Planinska pripovedka z dvema podobama	222
3. <i>A. Potočnik</i> : Ljubljana. Poučni spis z dvema podobama	228
4. <i>Albin Čebular</i> : Dober dan. Pesem	230
5. <i>M. Jezernikova</i> : Pomladanska. Bajka	231
6. <i>Lado Jeršè</i> : Pozdrav Ptuju. Pesem	233
7. <i>Dr. Fr. Zbašnik</i> : Kostanj. Povest	234
8. <i>Lado Jeršè</i> : Na tujem. Pesem	235
9. <i>Fr. Rojec</i> : Zdaj pride čas rož. Pesem z lesorezom	236
10. <i>Janko Leban</i> : Borut. Povest	237
11. <i>Anica</i> : Vidovdanska molitev. Pesem	239
12. <i>Fr. Ločniškar</i> : Medvedova šola. Pesem	239
13. Pouk in zabava	240
14. Kotiček gospoda Doropoljskega	242
15. Ob sklepu XXVIII. letnika	244

Poravnajte zaostalo in takoj obnovite novo naročnino! Pridobivajte nam novih naročnikov!

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3.— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.

Solnčna roža.

V zeleno je košarico prestregla
od solnca drobec, ki se k sredi
zataplja v črnoblesko jedro ...
Ozira na nebo se vedro,
k rodniku hoče hči odbegla
in kamor gre, tja nje pogledi
strmé za njim, za večnožarnim ...
A ko za gorami zatone,
tedaj otožna s cvetom klone.
S poljubom vanjo se viharnim
vetrov zaganja ljubkovanje:
široki listi ji trepečejo,
navzgor, navzdol se plašni mečejo —
peruti bi hotele daleč stran
na zadnje, zádne potovanje;
polét bi tja bil naravnan,
kjer vanje vsa bi zatonila,
ki je od njega kras dobila ...
A kot zagovorjena vsa
moč korenin sesa se v črna tla.

In jaz?
Bi li ne hotel tja,
kjer prostor se in čas
razmikata brezbrežno in brezdanje,
kjer so resnica sladke sanje,
kjer vre pozabnosti napoj?
A moj in tvoj
čas je in prostor tu,
kjer brez miru
besni strasti nam valovanje,
kjer sta nam kruti gospodar
boj in vihar!

E. Gangl.

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

10.

Vitranec je neprestano vlekel Koclja za sabo, a Kocelj se mu ni upiral. Nenadoma ga je prijel Vitranec okrog pasa, ga dvignil in potisnil skozi odprtino. Pred Kocljem se je zasvetila dnevna svetloba, ko je skoro telebnil na tla. Toda urno se je pobral in se je ozrl okrog sebe. Videl je, da je ravno v isti izbi, kjer ga je bila lani Anja Panja zatožila in ga je Vitranec obsodil v ječo. Ko je vstopil tudi Vitranec v izbo, je sedel za mizo in pokazal na stol, ki je stal njemu nasproti. Kocelj je slušal in sedel. — »Govori, pobič!« mu je velel Vitranec. »Povej po pravici, kar veš o Anji Panji!«

Kocelj je pričel pripovedovati. Pravil je o Brinclju, o mački, o Anji Panji, ki jo je prekanil. Pa tudi o paličici z zlatim rogljičkom je pravil in o svojem čaranju. In še o sirotni Reziki je pravil in o pameti, ki mu je te dni pričela tako lepo cvesti.

Ko je Kocelj končal, je Vitranec naglo vstal in je stopil k njemu. — »Pokaži mi paličico z zlatim rogljičkom!« je rekel. »Če imaš res paličico pri sebi, pa ti moram verjeti vse.«

Kocelj se ni obotavljal, ampak je potegnil izpod jopiča paličico, da se je na njej zalesketal zlati rogljiček. Vitranec jo je prijel in jo ogledoval od vseh strani. Kocelj se je pa zbal in je mislil, da mu Vitranec odvzame čarodejno paličico. Zato je iztegnil roko po njej in je dejal: »Stric Vitranec, pa ne, da mi hočete vzeti paličico? Moja je in pridobil sem jo s težkim trudom. Samo enkrat še moram čarati z njo, ker sem bil tako obljubil. Čakajo me še hudobne mravlje-arsice. Zato mi pa morate dati paličico nazaj!«

»Prava je paličica in tudi zlati rogljiček je pravi,« je rekel Vitranec in je dal Koclju paličico nazaj. »Nočem ti vzeti paličice, ker si jo res prislužil z velikim trudom. Seveda, to ti pa rečem, da bi bilo zate bolje, če bi ne imel te paličice. Čaranje ti ne prinese sreče, kakor je ni prineslo Anji Panji. Zato se pa čuvaj, pobič! Čuvaj sebe in svojo dušo!«

»O, ne bojte se!« je odvrnil Kocelj. »Nočem postati čarodej. Saj sem že prej sklenil, da razbijem paličico, a zlati rogljiček vržem v korensko jezero, da bo konec čaranju v naši dolini. Samo nevšečne mravlje-arsice mi še rojijo po glavi.«

»A kaj so ti storile mravlje-arsice?« ga je vprašal Vitranec.

»Saj veste, stric Vitranec,« je odgovoril Kocelj. »Tisti ljudje iz naše vasi... Hudobni so, ujedavi so, jezikavi so in ošabni. Pregarjajo me in se mi posmehujejo, ker sem siromak. Ker drugega ne vedo, so si izmislili, da sem bedaste in neumne pameti. Mene pa je sram, ker prebivajo v tem lepem kraju tako hudobni, ujedavi in piškavi ljudje. Zato pa pojdem zdaj v vas, zamahnem s paličico in vsi ljudje se izpremene v mravlje-arsice.«

»Zdajle ti moram reči in potrditi,« je povzel Vitranec, »da nisi bedaste glave, ampak si pameten in prebrisan. Bodi zadovoljen s svojo pametjo in pusti v miru tiste ljudi, ki so hudobni, strupeni, jezikavi, piškavi in trdosrčni. Pusti jim veselje, da jim je piškava petica vse na svetu! Ti imaš to veselje, da se jim lahko smeješ in grohotaš z zagorske višine, kakor se jim smejem in grohotam tudi jaz. Ne izplača se, da bi čaral zaradi njih!«

Kocelj je izprevidel, da govori Vitranec prav. Pokimal je z glavo in je rekel: »No, stric Vitranec, ker vi pravite tako, pa pustim mravlje-črnice v miru.«

»Tako je prav, pobič!« ga je pohvalil Vitranec. »Zdaj ti pa tudi ne bom več zameril, da si zažgal rodno bajto. Prijatelja si bova in skupaj pojdeva, da vidiva, kaj dela Anja Panja v svoji kleti.«

Potem sta odšla iz Črne lope. Plazila sta se po hribu navzgor in sta že od daleč slišala vpitje krivogledega strica iz Podkuž in divjega biriča. Ko sta se jima približala, sta videla, kako se stric in birič še vedno strahovito pretepata in mikastita. Še zmenila se nista za Vitranca in Koclja, ki sta se ustavila tik pred njima, ampak sta se suvala in obdelavala neutrudno s pestmi in sta vpila, da je šlo skozi ušesa. Vitranec se je posmejal in rekel Koclju: »Daj, pobič, dotakni se ju z zlatim rogljičkom, da ne bosta več rogovilila!«

Kocelj se je res dotaknil s paličico strica in biriča. Kakor bi trenil, sta izpustila stric in birič drug drugega. Čudno sta se spogledala in sta na vso moč zasopla. Toda zagledala sta Koclja in sta planila proti njemu. — »Ha, tu si, razbojnik in požigalec!« je zavpil krivogledi stric iz Podkuž. »Pa kdo te je odvezal od vrvi? Pobegniti si hotel — glej, birič! Razbojnik je hotel pobegniti! Primiva ga, da ga zopet zveževa in odvedeva v ječo!«

Že sta hotela pograbititi Koclja, a tedaj je stopil pred nju Vitranec. Roko je dvignil in je rekel: »Mir! Kocelj je pod mojim varstvom in vidva nimata nobene pravice do njega. Poberita se v vas in povejta

ljudem, da je Kocelj poštenejši in pametnejši nego ste vi vsi skupaj! Poberita se — vama rečem še enkrat!»

Stric in birič sta se okrenila in izginila brez besedi onkraj rušja. Vitranec in Kocelj pa sta nadaljevala svojo strmo pot. Prišla sta na planotico vrh gore in sta zagledala pod sabo globoko in zeleno Planico. Na goličavi je ležal pritlikavec Brincelj in je trdno spal. Obraz mu je bil obrnjen proti nebu in lepo se je svetil njegov storž v solncu. Iz gozda pa je stopila mala Rezika. Na trati si je bila nabrala šop pomladnih rožic. Šla je preko goličave in se je ustavila kraj Brinclja, ki se je bil prebudil. V tem trenutku je od gozdnega parobja zazvenel vesel in glasen vrisk. Rezika se je ozrla tja in je plosknila z ročicami. — »Kocelj prihaja!» je vzkliknila. »Poglej, Brinceljček!»

Tudi Brincelj se je dvignil in je pogledal na parobje. Pa je zavpil in zdrvel preko goličave. Prihajala sta Vitranec in Kocelj. Brincelj je obstal ves zasopel pred njima. Ko ga je Vitranec zagledal, se je na ves glas zagrohotal. — »Pa kakšen si, Brincelj, s storžem v obrazu?»

Brincelj je žalostno pomigal s storžem in je samo vzdihnil, a Kocelj ga je prav trdo vprašal: »Brincelj, povej, če je Anjara Panjara še zaprta v kleti.«

Pritlikavec Brincelj je zamahnil z roko in je odgovoril: »Še je hudoba v kleti. O, niti blizu nje nisem šel. Odkar si ti odšel, sem sedel ves čas na trati in sem jokal in zdihoval za svojim noskom. In še mislil nisem na Anjo Panjo.«

Kocelj ga je potrepljal po rami in je rekel: »Prav, Brinceljček! Dobro si se držal, zato ti hočem še danes vrniti tvoj prejšnji nos.«

Brincelj je zavrisnil. Prevrnil je tri kozolce in se je petkrat postavil na glavo. Kocelj pa je šel z Vitrancem naravnost v hišico. Rezika se ni upala blizu, ker se je bala velikega moža, ki je imel tako dolgo brado. Vitranec in Kocelj sta šla naravnost v klet. Kocelj je prižgal lojevko in tako sta prišla do kamenitih vrat. Vitranec je odmaknil

zaph in je odprl duri. Stopil je v črno klet, Kocelj je smuknil za njim. Videla sta Anjo Panjo, ki je čepela v kotu na vlažnih tleh in si je zatiskala obraz z rokami. Pa niti slišala ni, ko sta vstopila Vitranec in Kocelj. Vitranec je stopil bliže in je dvignil svečo nad njo. — »Anja Panja, vstani!« je rekel z votlim in strašnim glasom. »Vstani, da gremo iz kleti v božjo svetlobo in te obsodimo, kakor je prav in kakor si zaslužila.«

Anja Panja je razkrila obraz in je gledala strahoma Vitranca. Besedice ni rekla, ampak je počasi vstala. Molče je zrla v tla. Vitranec jo je prijel za roko in jo je vodil iz kleti. Kocelj je stopal spredaj in je svetil z lojevko. In tako so šli skozi vežo in so prišli v izbo. Vitranec je izpregovoril s hudim glasom: »Anja Panja, drugič že stojiš pred mojo sodbo. Obsodil sem te bil lani v ječo, ki pa si mi iz nje pobegnila in se skrila semkaj v varno samoto. A nisi samo pobegnila, ampak si hotela celo umoriti siromašnega Koclja in mojega pritlikavca. Anja Panja, velika hudoba si in zato ne zaslužiš usmiljenja. Povedem te nazaj v ječo in te zaprem in te do smrti ne izpustim iz nje... Anja Panja, govori, če hočeš kaj pripomniti!«

No, Anja Panja ni odgovorila besedice. Samo ustna je grizla v silni togoti in je le tu pa tam kratko, sunkoma zasopla. Kocelj je stopil k mizi. — »Stric Vitranec, poslušajte me,« je rekel. »Saj ne trdim, da ni teta Anjara Panjara velika hudoba. A vendar se mi smili. Zato vas prosim, bodite usmiljeni z njo! Zaprite jo samo za leto dni, potem jo pa izpustite! Saj ne bo mogla nič več čarati, ker nima nič več paličice z zlatim rogljičkom.«

Anja Panja ga je prav strupeno pogledala od strani. Vitranec je pa sedel in se je zamislil. Po dolgem času je rekel: »Naj bo, pobič, ker prosiš tako lepo! Za leto dni zaprem Anjo Panjo v ječo, potem jo pa

zapodim v svet. Ker se Anja Panja v svojem življenju ni drugega priučila kot samega čaranja, bo morala beračiti po svetu. Beračenje je pa še huje nego ječa...«

Tisti trenutek se je pripodil v izbo Brincelj. Oklenil se je Koclja in ga je milo prosil: »Daj, Koceljček, daj moj lepi nosek nazaj!«

No, Koclju se je Brincelj resnično smilil. Zato pa je kar nagnil zlati rogljiček in se je z njim dotaknil nesrečnega storža. Brincelj je zaječal, ker ga je zbolelo. Toda urno je stekel v kot in je pogledal v ogledalce, ki je viselo tam na steni. In Brincelj je tlesknil z rokami in se je zasmel na ves glas. Zakaj nič več ni imel v obrazu rjavega storža, ampak tam se je zopet svetil njegov dolgi, šilasti nos.

Vitranec se je dvignil izza mize. »Anja Panja, čas je, da greva,« je dejal. »Podvizati se morava, da prideva pred nočjo do črne lope. Gnal te bom vso pot. Hodi pred mano!«

Vitranec je zasukal Anjo Panjo in jo je tiral do vrat. A tedaj se je pobral pritlikavec Brincelj s tal in je skočil k Vitrancu. — »Ojoj mene, Vitranec!« je zavpil prestrašen. »Ali me nečeš vzeti s seboj? Ali hočeš biti brez služabnika?«

»Pa pojdi z mano!« je velel Vitranec. Brincelj se je zasukal in je že hotel zbežati skozi vrata. A tedaj ga je pograbil Kocelj in ga je potegnil nazaj. — »Kam pa, kam?« je zavpil nad njim. »Kaj si nemara že pozabil, kaj sva se bila domenila? Ali nič več ne veš, da si mi pošteno obljubil, da pojdeva v mesto, kjer si s tvojim lepim noskom prisluživa klobuk cekinov?«

»Ojojmenel!« je zavriskal Brincelj in je bil ves prestrašen. Zvijal se je na vso moč, da bi se izmuznil iz Kocljevih trdih rok in je vpil in vreščal. No, nazadnje se mu je posrečilo, da se je izmuznil. Prasnil je v vežo, čez prag je skočil, skozi odprto lesno je bežal in je drvel na vso sapo preko goličave. Ustavil se je šele v goščavi in je počakal tam na Vitranca in Anjo Panjo, ki sta prišla kmalu za njim. Tedaj pa se je Brincelj oddhanil in je videl, da ni nobene nevarnosti nikjer več. Pa je zgrabil svojo črno madro, jo zavihtel in je zavriskal na ves glas. Kocelj je slišal njegov tanki, zategli vrisk in se je posmejal. — »Le bežil!« je govoril na glas. »Saj vidim zdaj, da je bolje, če nisi pri meni. Kaj bi pač počel s tako prismuko v mestu? Kaj bi porekli ljudje, če bi te zagledali? Sam pojdem v mesto in sam si bom služil pošteno svoje cekine.«

Kocelj se je okrenil in je šel nazaj v izbo. S klopi je vzel svojo culico in jo je vrgel preko rame. Pograbil je dolgo gorsko palico in je stopil iz hišice. Zapahnil je duri in je šel skozi lesno. Tam za ograjo se je še vedno skrivala Rezika in se je še vedno bala hudega moža in hude ženske. No, ko je zagledala Koclja, jo je minil ves strah. Zasmejala se je in se je oklenila njegove roke. Pa sta šla potem lepo in varno po gozdu navzdol v dolino, ki je zelenela za širnim

gozdom. Z ozke steze sta prišla na široko kclovozno pot, ki je držala naravnost do samotne vasi. Bila sta vesela in sta vso pot prepevala najlepše pesmi. Pa še sama nista vedela, kdaj sta prišla v dolino. Mahoma sta zagledala pred sabo belo vasico in tihi, samotni Juvanov dom. Rezika je tlesknila z rokami, ko je zagledala rodno hišico, a Kocelj je zamahnil s klobučkom, da je lepo vihralo pisano šojino pero za trakom, in je zavriskal na ves glas...

O, kako so se ju razveselili na Juvanovem domu! Pa saj je bila tudi velika žalost tam, ker je bila izginila edina njihova hčerka tako čudno sredi gluhe noči. No, zato so se pa danes tem bolj veselili. In pripovedovala je mala Rezika in pripovedoval je Janko Kocelj — in veselja ni bilo ne konca ne kraja. A čez dobro urico je vstal Kocelj izza mize. Culico je pograbil in je rekel: »Zdaj pa pojdem! Reziko sem vam privedel zdravo nazaj. Pa nočem, da bi se še dalje mudil... V mesto se popeljem z vlakom. V mestu pa najdem dobre ljudi.«

Pa je že stopil k durim, da bi jih odprl. Juvanovi ga pa niso pustili. In kako tudi? Glejte — rešil je Kocelj njihovo edino hčerko iz rok hude čarovnice Anje Panje, pa bi ga pustili v mesto? Ne! Zato je oče pograbil Kocelja, culico mu je vzel in ga je potisnil nazaj na klop, rekoč: »Kaj pa misliš? Nikamor ne pojdeš, ti rečem! Tu pri nas ostaneš in boš, kakor da si resnično naš... Bog mi ni dal sina — zato boš pa ti naš. Ali si slišal?«

Kocelj ga je gledal in je bil ves osupnjen. Toda nazadnje je vendarle spoznal, kaj hoče Juvan s svojimi besedami. Zato pa se je posmejal in je odvrnil: »No, pa naj bo! Pa naj obvelja vaša, oče Juvanov!«

*
* *

Večerilo se je, ko se je splazil Kocelj do bližnjega korenskega jezera. Ob bregu se je ustavil in je poiskal debel kamen. Izpod suknjiča je potegnil paličico z zlatim rogljičkom, na kamen jo je položil in je z drugim kamenom tolkel po njej tako dolgo, dokler ni bila razbita na sto koščkov. Potem pa je zgrabil zlati rogljiček in ga je vrgel daleč, daleč sredi jezera. Voda je zapljuskala, zavrtela se je v kolobarčkih in se je strnila ravno nad čarodejnim rogljičkom...

A. POTOČNIK:

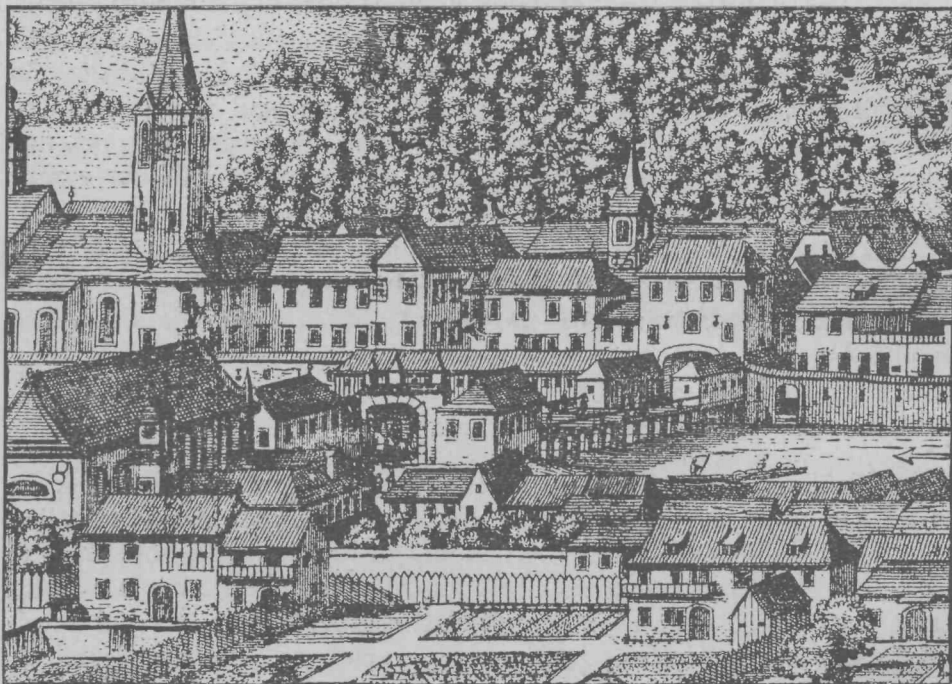
Ljubljana.

(Konec.)

b) Ljubljanski mostovi.

reko Ljubljanice drži danes devet večjih mostov. V najstarejših časih je imela Ljubljana samo en most, in sicer na mestu, kjer se spenja dandanes čez Ljubljanico železni Hradeckega ali Črevljarski most. Nekdaj so imenovali ta most tudi Mesarski most, ker so imeli na njem mesarji klavnico in mesnice. To svoje staro ime je obdržal most do okoli leta 1614. Tega leta so gradili meščani nov most na tem kraju; zato so prosili takratnega vladarja Ferdinanda, naj jim pomaga s prispevki

Dolenji most

pri zgradbi. Ferdinand jim je obljubil, da rad prispeva, toda pod pogojem, če odstranijo z mosta klavnico in mesnice, ker se po bližnji okolici razširja prehud smrad. Mestni očetje so bili s to ponudbo zadovoljni in so postavili na novi most na obeh straneh čedne, majhne lope, v katerih so rokodelci prodajali svoje izdelke. Največ se je tu nastanilo črevljarjev, zato se je mostu prijelo ime Črevljarski most.

Imenovali so ga tudi Gorenji most, da so ga ločili od Dolenjega, današnjega Frančiškanskega mostu. Danes ga imenujemo še vedno Hradeckega most po mnogoletnem in zaslužnem županu Ivanu Nep. Hradeckem. Sedanji most so napravili v letih 1866. do 1867. Poleg mostu je bil nekoč dolg drog, ki je molel nad vodo. Na koncu droga je bil pritrjen jerbas, ki so vanj posadili peka, ki je pekel premajhen ali prečrn kruh. Jerbas s pekom so za kazen potapljali po večkrat v vodo. Da ob takih prilikah ni manjkalo gledalcev, je umevno.

Na mestu današnjega Frančiškanskega mostu se je v prošlih stoletjih spenjal čez Ljubljano Špitalski ali Dolenji most. Tudi na tem mostu so stale do začetka prejšnjega stoletja kramarske lope in med njimi križ z gorečo lučco. Pozneje so te lope odstranili in sezidali v današnji Prešernovi ulici one prodajalne hišice, ki se vrste od frančiškanskega samostana navzgor. Sedanji most so zgradili iz rezanega kamena leta 1842.

Pri obeh mostovih so pobirali mostnino, ki so jo uporabljali največ za popravo mostov.

Skrajna potreba je bila, da so leta 1819. zgradili iz hrastovine na mestu današnjega Zmajevega mostu prejšnji Mesarski most. Šola za moško mladino je stala na sedanjem Vodnikovem trgu; vsi šolo obiskujoči otroci in dijaki, stanujoči na Sv. Petra cesti, so morali preko Frančiškanskega ali pa Šentpeterskega mostu. Pa tudi ob požaru na Sv. Petra cesti je bil most nujno potreben. Sedanji most je bil prometu izročen leta 1901. in ga imenujemo Zmajev most, ker ga krasi na štirih oglih velikanski bronasti zmaji.

Leta 1918. so dovršili sedanji šentpeterski most; pred njim je vezal oba bregova lesen most, ki je bil zgrajen leta 1776. Prej je držala čez reko lesena bry, last ljubljanskih škofov, po kateri so vozili do pristave in zemljišč, ki so jih imeli okolo šentpeterske cerkve. Ker pa so zidali leto pozneje bivšo šentpetersko vojašnico, je bil most tembolj potreben.

Prejšnji leseni Šentjakovski most, ki veže sedanjo Trubarjevo ulico s Cojzovo cesto, so zgradili šele leta 1825., zato so ga dolgo časa imenovali tudi Novi most. Sedanji železobetonski most je bil odprt leta 1915.

Leta 1921. so zgradili lesen most, ki veže Prule z Opekarsko cesto ter ustreza posebno šolski mladini, ki stanuje na tej cesti in poseča četrto državno osnovno in prvo meščansko šolo na Prulah. Zaradi popolnosti je še omeniti, da drži čez Ljubljano tudi Vodmatski most, ki mu je vzporeden železni most, po katerem drdra dolenska železnica mimo mestne klavnice in preko Gruberjevega prekopa.

Omenili smo že, da je Ljubljana večkrat prestopala bregove ter poplavljala okolico. Da so preprečili nadaljne take nesreče in škode, so napravili prekop med Golovcem in Gradom. Leta 1772. je Gruber

začel delati ta prekop, ki je bil dne 25. novembra 1780. otvorjen. Ko je voda prvič udrla v nov prekop, je to novico naznanil ljubljanskim prebivalcem strel z Gradu. Že leta 1774. so zgradili kameniti Karlovški most, ki veže Karlovško in Dolenjsko cesto. Ta most je ostal do leta 1860., dokler ni bil leto pozneje dograjen sedanji most.

Čez Gruberjev prekop spaja Poljansko cesto z Hradeckega vasjo Poljanski most.

Šentpeterski most

V Ljubljano se izlivata v mestnem okrožju tudi potoka Mali graben in Gradaščica. Preko zadnje drže dva manjša mostova in dve brvi. V zadnjih časih uravnava strugo Ljubljani od Šentjakobskega do Šentpeterskega mostu. Ko bo to delo dovršeno, pridobi naša Ljubljana mnogo na svoji mičnosti in lepoti.

Dober dan!

*Poklicali smo miške
in stekli vsi iz hiške,
pozdravili smo zvončke —
te Janeze in Tončke.*

*So zvončki se smejali,
speť malo zacingljali,
potem se pa sprijeli,
zaplesali, zapeli.*

Albin Čebular.

M. JEZERNIKOVA:

Pomladanska.

(Dalje.)

ačje oči so se odpravljale na skupno pot z malo mrtvo koprivo. Rastlini sta sklenili, da prevlečeta njive s svojimi barvami: rožasto in svetlomodro. »Gotovo privabimo vse muhe, mušice, metulje, čebele in čmrlje s krasno barvo. Rdečkaste barve letošnja pomlad še ni porodila.«

»Oho, oho,« se oglasi porogljiv glasek velike koprive: »Nikar se nič ne domišljuj, mrtva kopriva! Kopriva zaplotnica! Po gorskih hostah je že zrasla rožica vitka in visoka krasne rožaste barve, ki napaja svojo okolico z močnim vonjem. Dišeči volčin ji pravijo. Po solnčnih suhih klancih se razprostirajo rožaste preproge košate rese in vabijo prve žuželke.«

Mala mrtva kopriva si ni upala črhiniti. Mačje oči pa so so splazile za ubogo mrtvo koprivo zaplotnico...

»Kdo se pa lovi okolo moje korenine? Proč izpod nog, da te ne poteptam!« tako je oblastno vpila leska: »Moji cveti so se že divili solncu, moji cveti so se letos že prašili. Pa me je sneg zopet premagal. Zdaj pa mi hodi med noge tak nepridiprav. Kdo pa si pravzaprav?« Sklonila se je in videla majhno rožico z belim venčkom okrog rume-nega obrazka.

»A marjetica; ti se usojaš nadlegovati mene mogočnico? Kar tja na pesek, kraj pota, dovolj je tam prsti za tako smet!«

Mala marjetica je zardela in se oddaljila. Srečala je cvetko z rumeno glavico, ki sta se z njo prej dobro poznali, zato sta šli skupaj. Rumena prijateljica je bila lapuh. Pripovedovala je marjetici, da nosi v svojih rumenih koških vse polno zdravil za bolne ljudi.

»Samo to me žali,« je pristavila, »da me še tako malo cenijo. Ne vedo, kako jim hočem pomagati.«

Lapuh se je mimogrede ozrl na svojega ošabnega brata, ki se je imenoval regrat. Regrat je govoril: »Kdo je meni enak? Moji beli listki hranijo ljudi in živali! Moje glavice so podobne solncu. Solncu se odpiram, mraku in dežju se pa zapiram. Daleč tja se bleste in vabijo goste. Preden pa ležem jeseni spat, užgem bele lučke, ki jih razpihava- vajo ljubi otročički. Kdo mi je enak?«

»Kdo ti je enak? — Kdo neki? — Jaz! Pa te še prekašam!« se je grohotala dolga močna korenina. »Moj čas sicer še ni prišel! Res je tudi, da imam grdo ime. Traviška kozja brada mi pravijo. Vendar te prekašam. V korenini hranim snovi, ki poženejo stebelca višja kot najvišja trava. Moje glavice se bodo dvigale kakor zlate zvezde in

bodo prve zjutraj zagledale solnce, mu bodo pozorno sledile, dokler se ne poslovi od nas. Sama plemenita sestra solnčnica mi je vzor!»

Regrat ni hotel pokazati jeze nad ošabnimi besedami ponosnega tovariša, ampak je molče nastavljal svoje velike koške pridnim škrtom, ki so jih polnili z rumenimi cvetovi in dehtečim medom. Potem se je posmehljivo oziral po bratu lapuhu in prijateljici marjetici. Marjetica pa si je mislila: »Res je, da sem skromna, ampak ime imam pa le najlepše jaz. Marjetica! Ponekod mi pravijo tudi Micika, ker me imajo radi.«

Lapuhu in marjetici se je pridružil plešec. Vsi trije so jo ubrali proti malo obraslemu kraju. Ob robu kamenite ceste so se ustavili.

Nedaleč od regrata se je pripravljala velika mrtva kopriva. Izbirala je barve: rdečo, belo, rumeno. Škratje pa so ji polnili čašo za čašo s sladkim medom.

»To bom napajala svoje prijatelje čmrlje kosmatince! Od daleč bodo prihajali, se opijanili, potem pa pokrtačili moje prašnike in z rumenimi suknjicami leteli drugam pravit o sladkosti mojega medu, o sijaju mojih barv, o komodnosti mojih stolčkov. Raznašali bodo mojo slavo in moje pozdrave drugim sestram.«

Pri tej priči se je oglasila stara korenina: »Kaj neki toliko govori drobiž! Delajo naj, delajo, da bodo zrasli pritlikavci! Mene pogledjte in moje šibe. Kako so vitke in prožne. Ni ga vetra, da bi jih prelomil. Pa tudi delam noč in dan. Kar naprej pošiljam sokove v šibe, da bodo pognale — bele svilene mačice, moje ljubljenske. — Mačice mehke, mačice bele, polne vonjave, polne medu! Pomagajte, škrtatje, hitite! Topli solnčni žarki bodo zvalili čebele in čmrlje pod milo nebo; kje se pa bodo nasitili ubožci, če ne pri meni? — Pa cvetna nedelja bi bila žalostna nedelja brez mene. Kam bi otroci obešali pomaranče in trakove? Hitite, škrtatje! Še sem preslaba, da bi porodila nebroy mačic!« —

In škrtatje so pomagali, so prinašali snovi, so grelji korenino, so jo napajali. Korenina pa je srkala vase, kar je mogla.

Podlesna vetrnica je že nagajivo in razposajeno skakala v beli srajčki, ker ni mogla pričakati veselja, ko jo bo obsevalo solnce in ko bo lahkih nog plesala v pomladanskem vetru.

V skritem kotičku pa je pohlevna vijolica izbirala in nabirala s tankimi koreninicami snovi, ki jih je spravljal, da napravi najboljše dišave sveta.

Na svoji poti je videla Marica nebroy cvetk, ki so še spale. Zbudil se je sicer pri prvem klicu tudi narcis. Poslušno se je zravnal, odprl svojo zvezdo in pogledal okolo sebe, ko pa je videl, da je potočnica pogledala šele z enim očesom, je legel nazaj in zadremal. Nežna rožasta glavica se je dvignila in vprašala: »Ali že poje kukavica? Bojim se, da jo bom zamudila.«

»Ha, ha, ha«, so se ji rogale rastline, ptički se še ženili niso, pa bi že pela kukavica!«

»Čebele še spe, metuljčki še dremljejo, medvedje se šele budijo! Kar potrpi!«

»Saj bom!« je dahnila kukavičja lučca in zadremala poleg prijateljice kislice, s katero sta se zmenili za skupno pot.

Marica je šla s škrtati spremljevalci mimo starih korenin in drejmajočih rož. Tu so še spali veliki zvončki pa velika marjetica pa dehteče šmarnice pa dvolistne senčnice pa različne vrste pisanih kukavic z zvitimi vratovi in bledorumene perunike, divje lilije, belo ptičje mleko, zaspančki, divji rožmarin, mlečki, grašice, detelje, petoprstniki, penuše, kosmatinci, zlatice, kalužnice, klinčki...

Največ dela so imeli škratje z odrevenelimi močnimi koreninami dreves, nikoli jim ni bilo dovolj vlage, nikoli dovolj hrane. Grabežljivo so segale naokolo in posrkavale snovi manjšim rastlinam.

Mahoma je začula Marica glasen krik: »Joj!ojmene! Joj, rešite me!« Ko se je prestrašeno obrnila, je videla dolgo močno korenino bukve, kako se je otesala neke čudne rastline. »Jojmene, pomagajte! Lusnec se je zajedel v mojo korenino, pa mi vrta in vrta po telesu Joj, ojoj, pomagajte! Ves sok mi bo izpil, jaz pa ne bom mogla ozeleleneti.« Škratje so hoteli izrvati nadležno korenino. Toda vse je bilo zaman, tako globoko je lusnec pognal svoje korenine v bukev in srkal sok za svoje bledorumene luske in rožaste lističe. Ni bilo pomoči. Še dolgo so slišali obupno ihtenje bukve. —

Marica je videla še veliko korenin in spečih rož, ki so zavijale glavice v lističe in gomolje.

Kar nenadoma se je zasvetilo pred deklico in zapazila je, da stoji s škrtati tik pred izhodom. Razveselila se je blagodejnega solnca, še enkrat pogledala svoje spremljevalce, da bi se jim zahvalila, pa so bili zopet trde, mirne, grčave korenine, ki so topo štrlele iz votline.

Marica je tekla domov in pravila vsem ljudem, da je pomlad že pred vrati — naj se je vesele srečni zemljani, ki jo doživlje!

Pozdrav Ptuju.

*Pozdravljen, samotni stolp
sredi mesta;
pozdravljene, ve bele hiše!
In Drava, ki zrcališ v kalnih
vodah toliko čiste večerne lepote!*

*Kot otrok sem upiral vate
svoje zvedave oči,*

*kot mladenič sem živel
v tvoji sredi.
In danes, ko prihajam
po dolgih dneh, srečen sem.
Tvoje obličje se ni premenilo,
toda
življenje je šlo mimo mene.
Pozdravljen tisočkrat!*

Lado Jerše.

DR. FR. ZBAŠNIK:

Kostanj.

esenski čas je bil. V ljubljanskem tivolskem gozdu je bilo vse živo. Dozoreval je kostanj in nabirali so ga vsi tisti, ki nimajo denarja, da bi si ga kupili pri branjevki ali pri kostanjarju. Največ je bilo med nabiralci seveda mladine, ki se je drzno spenjala in plezala po drevju in z dolgimi preklami klatila z vej tudi še nezreli in zaradi tega neužitni sad.

V večjih in manjših skupinah so se otroci pojali po gozdu in brodali in iskali ter prehitevali pri pobiranju drug drugega. Vsak je mislil samo nase in dostikrat se je zgodilo, da se je kdo že pripogibal po kostanj, pa se je sklonil poleg njega tovariš, ki je bil urnejši kot on in mu odnesel plen. Bilo je zaradi tega vedno mnogo prerekanja in krega pa tudi spopadov in ruvanja. Kdor je bil silnejši, tisti je imel več kostanja!

V gruči peterih otrok je na glas ihtela majhna deklica. Ker je bila neokretna in ni znala tako hitro poseči po kostanju kot drugi, ni bila še nič nabrala, dočim so imeli tovariši in tovarišice že vsi lepe culice kostanja. Kadarkoli je posegla z ročico, da bi pobrala kaj, pa jo je kdo prestrigel ali odrinil, in zopet je šla praznih rok dalje. Če se je kje sprožil kak kostanj z drevesa, je zaman tekla na ono mesto, kjer je bil telebnil na tla, prišla je vedno prepozno in vsi njeni poizkusi in naporji so ostal brez uspeha. To jo je naposled tako užalostilo, da je začela jokati.

Pa pride gospod mimo in jo vpraša: »Zakaj pa jočeš, mala?«

»Zato, ker nisem še nič kostanja nabrala!«

»Pa zakaj ga nisi?«

»Ker so vsi bolj hitri kot jaz!«

»A tako? Ubožica! Pa kako ti je ime?«

»Micika!«

»Pa ti le-ti tukaj ničesar ne dajo?«

Micika je odkimala.

»Pa zakaj ji nič ne daste, zakaj ne pustite, da bi tudi ona pobrala nekoliko kostanjev?« se obrne gospod do drugih.

»Pa naj bo bolj urna!« se obregne eden izmed dečkov.

»Če pa ne more tako hitro kot vi, ki ste večji in delate lahko večje korake kot ona! Pa od kod ste vsi skupaj?«

»Iz Rožne doline!«

»Mislil sem si! In kako je vam vsem drugim ime razen Micike?«

»Jaz sem Ferdinand,« pojasnuje deček, ki je bil izmed vseh največji, »ta je Jurček, oni tam, ki je prej odgovoril, je Ivanček, tistale, ki stoji poleg Micike, je Anica!«

»No, zdaj pa bi res rad videl, kateri izmed vas ima najboljše srce! Ti Ivanček, si že razodel, kako misliš, s tabo vem, da ni nič! Tvoj nasvet, da naj bo Micika bolj urna, ni vreden piškavega lešnika. Ampak ti, Jurček, ti odstopi Miciki malo od svojega kostanja!«

»Kajpak! Bom jaz za druge pobiral!«

»Ti torej tudi ne! Ampak ti, Ferdinand, ki si najbolj velik, najbolj pameten in imaš povrhu najbolj gosposko ime, ti se izkaži!« —

A Ferdinand se je še vse bolj moško odrezal! »Vsak zase, Bog pa za vse!« je odvrnil na kratko in se zasukal na okrog.

»Tako, tako! Velik modrijan si ti, ki ti je Ferdinand ime, toda krščanske ljubezni je malo v tvoji modrosti! Ampak, Anica, ti boš pa prav gotovo dala Miciki nekaj od svojega kostanja! Povej, ali ji ga boš?«

Anica je malo pomislila, potem pa segla z roko v svojo vrečico, zagrabila pest kostanja in ga ponudila Miciki. Tej so se veselo razžarila lica in oči.

Gospod pa je nadaljeval: »Micika, pokaži, koliko kostanja ti je dala Anica! O, celih pet! No, je že nekaj! Lepo si ravnala, Anica! Pokazala si, da imaš usmiljeno srce. Zato, ker si ti dala Miciki, hočem tudi jaz tebi dati!«

In posegel je v žep in ji dal dve pesti najlepšega kostanja. Proti dečkom obrnjen pa je dejal: »Vi, ki niste hoteli dati nič, tudi ne dobite nič. A ti, Micika, daj svojo vrečico sem!«

Micika je storila tako. Gospod pa je izpraznil svoje žepe in napolnil Micikino vrečico, rekoč: »Nabiral sem kostanj baš iz tega vzroka, da napravim veselje kakemu pridnemu otroku. Ko bi bili vi delili z Miciko, bi bil tudi jaz z vami delil to, kar sem nabral. Tako pa je dobila samo Anica svoj delež, drugo pripade pa vse Miciki, ki ste jo tako zapostavljali. Ti Ferdinand pa, ki so ti tako všeč prislovice, si zapomni tole: Kakor se posojuje, tako se vrača! Pa še ena bi znala veljati zate: Zadnji bodo prvi, prvi pa zadnji! — Le pogledjte, otroci, kdo ima zdaj največ kostanja! Mislim, da Micika! Ima pa tudi najboljšega in najlepšega, ker jaz nisem nabiral nezrelega sadja.«

Na tujem.

*Zapustil očetni sem krov,
ko v vetru begoten oblak
poletel na tuje ...*

*Ostavlil vodá sem pljuskot,
z bridkostjo zeleno ravan
in holme Slovenskih goríc.*

*Pa solnce je vsulo svoj žar
na tuja slemena gorá;
moj spev je tožno odjekal:*

*Da mogel po zračni stezi
pod ljubljeni rodni bi krov,
bi radostno bilo srce!*

Lado Jerše.

Zdaj pride čas rož.

Zdaj pride čas rož, čas toplih noči,
ko spanje srcé težkó vpokojí.

Na postelji Živko 'dolgo leží,
zaspati ne more, v okno strmi:

Obok nad zemljó iskri se lepó,
dviguje čez rob se drevje temná.

»Oj, sestrica Milka, kaj tam počneš?
Skoz okno zreš v noč, ničesar ne vzreš.

Lesorez

N avejicah ptice spavajo že,
na vrtu cvetice sladko dehté.

Spat pridi, saj rada tudi ti spiš,
ker zjutraj se vselej zadnja zbudiš!«

Okrog in okrog vse tiho, mirná,
le tamkaj v daljavi poje nekdó.

»Jaz zvezdice štejem, ti pa zaspi;
ko v mojih boš letih, štel jih boš til!«

Fr. Rojec.

JANKO LEBAN:

Borut.

ri Mlinarjevih bo v nedeljo otroška streljaška veselica! —

To je bila novica, ki je šla majnika meseca po vasi kakor blisk od hiše do hiše. Mlada srca so kar koprnela ob tej novici. »Streljanje!« Ta beseda je vstajala z otroki zarana ter z njimi legala spat. Da, celo v šolo se je vtihotapila ter povzročila mnogo besedičenja med mladim svetom. Zgodilo se je celo, da so se učenci lasali ob hrupnem prerekanju in ugibanju: Kdo bo pa letos kralj strelcev?

Ko je prišel zaželeni dan, tedaj je veselje priklopelo na višek. Mali Borut si je že takoj po kosilu vriskaje opasal svoj bridki meč. Na glavo si je postavil čelado ter je junaško v roko vzel puško, ki jo je dobil za god od matere županje. Mati ga je z zadovoljnim nasmeškom gledala v novi suknjici. Ljubeznivo ga je večkrat poljubila. Potem je mali Borut odhitel v hišo, kjer je stanoval deček, ki je bil lani kronan kot strelski kralj. Vsako leto so si namreč otroci volili kralja, tistega, ki je zadel prvi na tarči v črno.

Kmalu je bila zbrana četa malih strelcev. Odhod se je pričel. Tudi odrasli vaščani so veselo se muzajoč gledali otroke. Vsi, mladi in stari, so bili najboljše volje. Spredaj je ponosno stopal Lukčev Ivček z zastavo. Potil se je, da je vse teklo od njega in toliko, da ni opešal pod težko in vihrajočo zastavo. Za njim je stopal Rokčev Peter, ki je nosil na hrbtu tarčo. Ta je bila poslikana s pisanimi krogi. Peter je slišno vzdihoval pod njeno težo. Imeli so tudi muzikaše. Kajpada jih je bilo malo: piskač, trobentar in bobnar. Ta trojica je zbudjala občo veselost. Za to godbo so krepko korakali drugi strelci. Ponosno so zrli okrog sebe ter si vihali nalepljene velike brke. »Trum-trum-trum,« »bom-bom-bom!« je donelo, da si je marsikak gledalec moral mašiti ušesa ob hrupni godbi. Moško jo je mlada četa rezala proti mlinarjevemu vrtu, kjer so se mladi strelci pokrepčali s potico in malinovcem.

Po zaužiti malici je pričelo streljanje. Če je kak strelec zadel v rdeči krog, tedaj se je prikazal Čarostrelec na gornjem robu tarče. Če je kdo zadel v črni krog, ki je bil bliže središča, tedaj so se prikazali na obeh straneh gardisti stražniki, ki so čast izkazovali s svojimi puškami. Če je pa kdo imel srečo, da je zadel v središče, v črno, tedaj je poleg Čarostrelca in gardistov izstopil topničar, ki je ustrelil s topom, seveda poka ni bilo slišati.

Otroci so precej dobro streljali, tako da so Čarostrelca ali gardiste večkrat pričarali na dan. Le mali Borut je zmerom zgrešil. Zato ga njegovi tovariši nimalo niso dražili. Ko je zopet prišel na vrsto, mu

je hudomušnež zaklical: »Hej, Borute, ti si strelec, da mu ga ni paral Sam Čarostrelec je proti tebi muha!« Vsi prasnejo v smeh, nekdo pa zaničljivo opomni: »Le glej, le glej, da ne ustreliš v okno sosedove hiše!« —

Borut molče nastavi puško. Tresk! — in zadel je v središče, v črno! »Hurá!« zavpije in zdajci nastane veliko presenečenje. Marsikdo je hotel tudi tako streljati, pa se nikomur ni posrečilo. Mali Borut je bil in ostal strelski kralj! Velika četa otrok ga obkoli. Nekaterim se je čitala velika začuda z obraza. Iz očesa marsikaterega pa je gledala — zavist! Nekateri so vendar iskreno vzklikali proti srečnemu strelcu: »Dobro, dobro, Borute! Vsa čast til!« —

Pozneje so ga spremili domov. Seveda so si prej privoščili skromno večerjico. Borutu so natakneli krono na glavo — seveda ni bila iz čistega zlata, nego le iz pozlačene lepenke, — ogrnili mu pisan prepas ter ga vodili po vasi z urnebesnimi vzklici: »Živel naš kralj Borut!« —

Zdelo se je, da je vsa ta hvala Borutu zmešala glavo. Prezirljivo je gledal na svoje tovariše, visoko je vihal nos ter ponosno stopal dalje, ne da bi le enkrat pogledal na tla. In tako se je zgodilo, da se je spotaknil ob kamen ne daleč od hiše svojih staršev ter štrbunknil v široko mlakužo ...

Kakšen je bil zdaj kralj mladih strelcev? Ubožec. Bil je ves blaten in izgubil je tudi prepas, ko je stopal med glasnim smehom svojih tovarišev v rodno hišo. Mati je bila prav nevoljna, ko je videla, da je nova sukknjica Borutova polna nesnage. Ko je pa slišala, da je Borut postal kralj, se je kmalu potolažila ter ga je nežno božala po licu.

In kaj je mislil tedaj Borut? Tole je mislil: Človek se ne sme prevzeti niti kot kralj, da ne škoduje sebi in se ne osmeši! — Tako si je mali Borut o streljaškem prazniku pridobil dvojno korist: prvič je dosegel kraljevsko čast, a drugič je postal odslej ponižnejši. Nikoli več ni pozabil pesemce:

Kot vijola v grmu skrita
bodi mi ponižen ti,
duša tvoja plemenita
naj v ljubezni ti žari!

Vidovdanska molitev.

Danes se po domovini
naši vsak raduje,
ko se v svobodi spomin
na Vidov dan praznuje.

Dan, ki je za pet stoletij
vklenil nas v okove
in naš rod po težkih mukah
vodil v zarje nove.

Praznik src, ki so se našla
v toplem bratskem krogu,
da se z isto vročo željo
najdejo pri Bogu:

Ti, ki si nam dom ustvaril,
dom in krov svobodni,
čuvaj kralja in vladarja
zemljici tej plodni.

Čuvaj Njega, ki je njen
in ki jo ljubi z nami
in ki hoče najti pota
k bratcem za gorami,

k onim v Trstu in v Gorici
in pri Gospi Sveti,
ki še morajo v trpljenju
težkih dni živeti.

Čuvaj, Bogec, gospodarja
zemlje te bogate,
daj mu solnca, daj mu zdravja,
daj mu sreče zlate!

Daj, da praznik naš zasije
daleč čez obzorje:
tja na Koroško,
na Jadransko morje!

Anica.

Medvedova šola.

Ko bil je naš striček Matiček še mlad,
na zimo je hodil v Hrvaško
in vračal spomladi se je bogat
na to stran, v deželo beraško.

In pravil nam dezi je čudne reči
o tej deželi bogati.
Tam med se iz hrastovih debel cedi
in medved s človekom se brati.

Takole je pravil nam stric Matic:
»Pred kočjo smo ogenj kurili;
da dolgčas in mraz bi bežala od nas,
še pipe smo zraven kadili.

A neki večer smo zadremali vsi
in kimali s pipami v ustih;
tedaj pa smo gosta dobili med se,
oj, gosta strašanskih čeljusti.

Najprvi Jernejec iz sanj se zbudi
in strašno mrcino zagleda:
še pipico v strahu iz ust spusti,
ko vidi pred sabo — medveda.

A medved kocinar ne zmeni se nič,
na kladi sedeč se ogreva,
med nami pa vsak je bled kot mrlič,
naš kuharček kar omedleva...

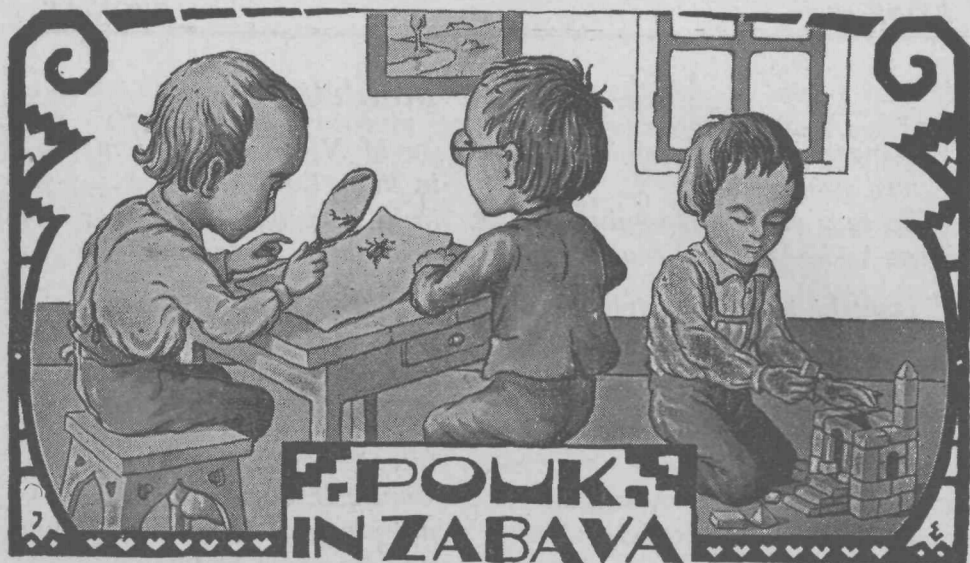
Junaški se Marko prvi zave,
da treba bo kaj ukreniti;
najprvo si pipo z ogorkom nažge
in začne prav krepko kaditi.

In medved kocinar opazi to,
pa debel ogorek pobere,
začlači si v žrelo ga prav krepko — —
joj, strašno nato se zadere.

Od straha se kuharček zvrne vznak,
a medved v goščavo buši;
nikoli ni več prišel od takrat
poskušat, kako se puši.

A čuli smo ga, kako je več dni
po gozdu kot nor kolovratil;
gotovo je sklenil, da žive dni
ne bo več s človekom se bratil.«

Fr. Ločniškar.

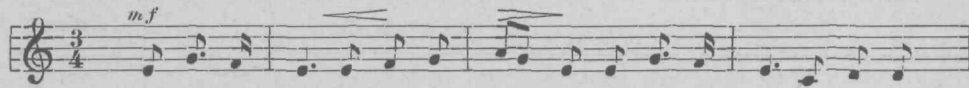
Molitev naše Danice.

(Čika Jova — Gradnik.)

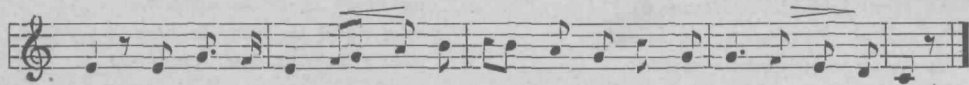
Glej E. Gangl „Druga čitanka“, str. (3.

Zmerno.

Ferdo Juvánc.

Slo-ven-ka sem, ker ti, moj Bo-gec, slo-ven-sko dal si mi i-
 Ti dal si mi slo-ven-ske gru-di, v slo-ven-ski si me ve-nec
 Za-tó pa Da-ni-ca te pro-si, da jo kre-piš, ji ka-žeš

mé, Slo-ven-ca ma-ti sta in o-če, Slo-ven-ci bra-tje in sestré.
 vplel. O, zdaj ra-zu-mem, Bo-gec dra-gi, ra-zu-mem do-bro, kaj si htel.
 pot, da bo ko-ri-stna mo-gla bi-ti za dom svoj in slo-ven-ski rod.

Rešitev zastavice v podobah v 9. štev.

Naša lepa domovina
 tujca lačnega skomina.

Prav so jo rešili: Horvat Mirko, Slavič Vlado, Špur Anton, Špur Stanko, Novakova Mart'na, Osterčeva Anica, Rozmaričeva Kristina, Severjeva Milena, Roškarjeva Marta, Cven pri Ljutomeru; Gustav Rosina, Brežice; Vinko Beličič, Rodine pri Črnomlju; Ljudmila Berkova, Emil'ja Varmočnikova, Ida Perkova, Ada Kršlinova, Štore; Albin Koželj, Mokronog; Janez Pust, Trbovlje II; Franjo Čuš, Jože Vojska, Marijan Grohar, Smiljan Jerin, Dušan Kavšek, Mařenka in Vlastinka Petrzelovi, Celje; M. Časl, Ivan Ročnik, Marija Fedranova, Bočna pri Gornjem gradu; Nevenka Jelašičeva, Brunon Šmajdek, Dušan Vargazon, Zorko Jugović, Evgen Betetto, Kajetan Burger, Božo Bon, Valentin Kovač, Bogdan Lipovšek, Ljubljana; Ludvik Červ, Zg. Šiška; Branko Vandot, Marijan Romih, Branko Lamut, Novo mesto; Vladica Kendova, Gorenja vas; Bogdana Majerjeva, Rimske topl'ce; Branko Kmet, Kranj; Marica Mlekuževa, Bohinjska Bela; Dušan Vendramin, Laporje pri Slov. Bistrici. — Žreb je določil najavljeno darilo Dušanu Vargazonu.

Pozdrav šolskim počitnicam.

Od šole se poslavljamo
in na počitnice prijetne
veselo se pripravljamo.
Odslej vrtovi, trate cvetne,
zeleni gozdi in celó
snežene gore naše bodo.
Juhé, juhú, to bo lepó:
dva meseca in pol v narodo
prekrasno bomo brez skrbi
in prosti šolskih br'g hodili,
v narodi živi pa reči
prezanimivih se učili!
A šolske knjige, ki do zdaj
nas mučile so i svobodo
nam kratile, gredó naj v kraj,
počivále tam v miru bodo!
Privoščimo odmor jim ta,
še bolj privoščimo ga sebi;
saj silno smo potrebni ga,
brez njega več vzdržali ne bi.
Zato pozdravljen nam srčno,
počitnic šolskih čas prelepi!
Ti nam spet dušo in teló
v narodi svobodni okrepil!

Fr. Rojec.

Naše matere.

Govorila ob priliki praznovanja »Materinskega dne« učenka V. c razr. I. dekl. osnov. šole v Ljubljani *Marjanica Klemenčeva*.

Drage součenke! Danes praznujemo praznik, ki se mi zdi poleg cerkvenih praznikov največji. Saj praznujemo dan naših dobrih mater, slavimo in častimo one, ki so največjega spoštovanja vredne. Kakor praznuje država spomin slavnih mož ter poveščuje njih dela, tako in še veliko bolj zaslužijo naše dobre matere, da je vsaj en dan v letu posvečen njim, ki toliko žrtvujejo in se trudijo za dobrobit vsega človeštva.

Le pogledjmo v dom naših skrbnih mater! Kako se trudi mati z otrokom, če je bolan! Vse noči v skrbeh prečuje ob njegovih postelji in mu streže z materinsko ljubeznijo. Ko otrok dorašča, tedaj ima

zopet polno skrbi, kako bo napredoval v šoli.

Solze veselja ji igrajo v očeh, kadar otrok prinese neposlušnosti v šoli. V solzah uspehu v šoli. Neizmerno je njeno veselje, če je otrok priden.

Od žalosti pa se ji krči srce, kadar sliši o otrokovi neposlušnosti v šoli. V solzah prečuje marsikatero noč, ker misli, kaj bo z otrokom, če se ne poboljša.

Kaj nam je mati, bomo najbolj spoznale takrat, ko je ne bo več, ko jo bo zakrila črna prst. Morda, drage součenke, že katera izmed vas pogreša ljubečo skrb svoje matere. V tolažbo vam je, ako se zavedate, da je niste namenoma nikoli žalile.

Tiste pa, ki jim je sreča mila, da imamo še svoje mamice, dajmo danes, ko praznujemo materinski dan, svečano obljubiti, da jih ne bomo nikdar po nepotrebnem žalile in da jim bomo z lepim vedenjem, pridnim učenjem in s poslušnostjo vsaj malo poplačale njih trud in jim s tem slajšale življenje.

Ankica vprašuje mamico ...

»Mamica, povej, kdo učil je ptičke peti?«

»Bogec jih učil je, dete moje.«

»Pa našega kanarčka tudi in grahastega petelinčka?« —

»Vse učil je Bogec, dete moje...«

»Mamica, se Krimski možek boječka Bogca?«

»Krimski možek? Seveda, Ankica!«

»Mamica, pa Nočka s Krima?...«

»Mamica, joj, jaz se boječkam Krimskega [moža

in Nočke s Krima tudi, joj, mamica, hudo se boječkam Nočke in [Krimskega moža...«

»Če boš pridna, Ankica,

nič se ne boječkaj

ne Nočke ne Krimskega moža...«

»Mamica, saj bom, saj bom...«

M.

Ljubi gospod Doropoljski!

Jaz sem šele 5 let star, a vendar komaj čakam »Zvončka«, ki mi ga čita moj starejši bratec. — Prosil sem ga tudi, naj napiše pisemce za Vas in Vam pove, da je najlepša povest o »Anji Panji«. Rad pa bi, da mi mnogo bolj pogosto pošljete »Zvonček«. Pismonošo vprašam vsak dan, če ga ima zame. Pa pravi po navadi: »Veš, tiskarna je polomljena«.

Jako bom vesel, če bom odgovor na to pisemce dobil v »Zvončku«.

Iskreno Vas pozdravlja

Milan Betetto.

Odgovor:

Ljubi Milan!

»Kosmata kapa!« sem vzkliknil, ko sem doznal za Tvojo starost in za Tvoje zanimanje do našega lista. Ko bi le več takih junakov imeli, potem bi lahko bolj pogosto izdajali »Zvonček« vkljub temu, da nam pismonoše dovtip lomi tiskarno.

*

Gospod Doropoljski!

Tudi jaz se oglašam z majhnim pisemcem. Prosim, natisnite ga v koticu! Hodim v I. b razred. Učim se jako rada. Najrajša imam slovenščino in zemljepis. Naročnica »Zvončka« sem tretje leto. Posebno mi je bila všeč povest »Kekec nad samotnim brezdomom«. Če dovolite, Vam bom prihodnjič se kaj pisala. Sedaj pa zbogom!

Z odličnim spoštovanjem

Cirila Gosakova,
Ptuj.

Odgovor:

Ljuba Cirila!

Majhnemu pisemcu droban odgovorček z lepim pozdravkom!

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

Naročena sem že tretje leto na »Zvonček«, a še nikdar Vam nisem pisala. Prosim Vas lepo, sprejmite me v svoj kotic. Hodim v I. meščansko šolo pri sv. Jakobu. V našem razredu je precej naročnic »Zvončka«.

Ravnokar mi je mama povedala zgodbo o papirnati srajci. Blagovolite jo sprejeti v svoj kotic, ako Vam ugaja.

Bilo je zadnje leto svetovne vojne, ko je žena kupila srajco za svojega moža. Pa si je mislila: »Preden jo obleče, mu jo malo prekuham, da bo bolj mehka in jo bo lažje nosil.« — Ona namreč ni vedela, da je srajca papirnata. Dala jo je v lonec na štedilnik. Med tem, ko se je srajca kuhala, je žena odšla po opravkih. Nato je prišel njen mož iz tvornice lačen domov in iskal po štedilniku, če je kaj skuhanega. Ugleda lonec, dvigne pokrovec in pravi: »Aha, tu je pa močnik!« Vzame žlico in poje. Ko je bil lonec prazen, pride žena domov. Mož ji pravi: »Ta močnik ni bil nič slan in nič zabeljen!« Žena pogleda v lonec in vidi, da je prazen in pravi: »Oh, srajco si pojedel!«

Tega pa mama nič ne ve, če je bilo možu kaj slabo, ker je pojedel papirnat srajco.

S spoštovanjem

Božena Kelblova.

Odgovor:

Ljuba Božena!

Med svetovno vojno smo marsikaj pojedli, česar bi zdaj ne mogli. Nič čudnega ni, ako je mož pojedel nezabeljeno in nesoljeno papirnat srajco. Take izredne pojedine pa ne želimo nikomur več!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

V eni prejšnjih številkih je poročal »Zvonček«, da se je nekaj pisem koticarjev izgubilo. Med tistimi je bilo tudi moje, to sklepam iz tega, ker sem do sedaj zaman pričakovala svojega pisma v »Zvončku«. Zato Vam sedaj ponovno pišem, ker upam, da ne bo zopet ugrabljeno.

Moj brat Boris je že drugo leto naroden na »Zvonček«, zato ga tudi jaz prav rada prebiram. Posebno mi ugaja povest o Koclju, a še prav posebno Vaš cenjeni kotichek. Hodim v III. razr. šole v samostanu, kjer me poučuje č. s. Gema, ki jo imam jako rada.

Rojena sem v Trstu. A ko so ugrabili Italijani naš lepi in nam tako ljubi in dragi domači kraj in sinje morje, smo odšli v Jugoslavijo in se nastanili v Mariboru in tu čakamo dneva, ko pojedemo svobodno spet na Primorsko, zakaj ta dan mora priti.

Sedaj končujem svoje pisemce ter prosim, da bi ga potisnili v najskromnejši kotichek svojega koticčka. Željno pričakuječ prihodnje številke, Vam pošilja najlepše pozdrave in poklone

Sonja Pertotova
iz Maribora.

Odgovor:

Ljuba Sonja!

Tvoje domoljubno srce je polno upanja in samozavesti. Trdno vero imaš v zmago pravice. Naš dan mora priti — dan svobodne vrnitve na našo zemljo! Ti, ki si mlada, gotovo učkaš to srečno dobo. Takrat se spomni tudi name, ki Ti napovedujem veliki čas naše bodočnosti!

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Tudi jaz sem se Vam namenil pisati pisemce, v katerem Vam naznanjam, da sem učenec I. razreda meščanske šole.

Jako rad hodim v šolo ter se poleg materinščine učim še drugih jezikov. »Zvonček« si naročam že drugo leto ter ga jako rad prebiram, ker mi pove toliko lepega. Prosim, če je kak prostorček v Vašem koticčku za moje prvo pisemce.

Srčno Vas pozdravlja

Vaš vdani

Fran Okrajšek v Karmelju.

Odgovor:

Ljubi Fran!

Prostorček je, kakor vidiš. In Tvoje priznanje tudi nekaj velja: toliko lepega Ti

pove naš list! Iz vsega lepega odberi najlepše in skrbno spravi v torbico, ki jo boš obesil preko rame, ko boš prvi samostojni korak nameril v široki svet. Ali me razumeš?

*

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Polž.

Striček gleda iz luknjice,
toda je brez suknjice.
Popotuje vedno sam.
Ker ga je le malo sram,
zmeraj s sebo nosi hram.

Albin Čebuler.

*

Kaj li ta premišlja?

Ob sklepu XXVIII. letnika.

Za prihodnji letnik, ki začne izhajati z mesecem septembrom, imamo že pripravljeno glavno povest. Spisal jo je za naš list naš stari in priljubljeni znanec Ivo T r o š t, ki je »Zvončku« zvest sotrudnik že vseh 28. let. Povesti je naslov »Tujka« in obravnava zgode in nezgode sirotne deklice, ki pride po posredovanju sodišča iz mesta na kmete, kjer po mnogem trpljenju doseže poravnavo obilih krivic, zve za svojega očeta v Ameriki in jo dotedanji rednik celo sprejme za svojo hčerko. Snov povesti je zajeta iz resničnega življenja. Pisana je z živo, prepričevalno besedo in bo našim čitateljem ugajala do solz in smeha.

Svoje čitatelje bomo razveselili s prvo igrico v »Zvončku« za gledališče lutk, ki pa jo lahko uprizore tudi naši živi mladi gledališki umetniki. Vsekakor pa bo zabavneje za mlade in stare, ako prepustimo besedo in dejanje lutkam. Vsi se bomo čudili in smejali »Gašperčkovemu junaškemu činu«.

Iz letošnjega letnika so ostali neobjavljeni še nekateri spisi naših sotrudnikov: dr. Fr. Zbašnika, Fr. Ločniškarja, M. Jezernikove, Jurja Jurajeviča, Josipa Jerasa, Fr. Rojca, Neosvobojenega brata... Vse to lepo, skrbno odbrano in z ljubeznijo do mladine pisano gradivo bomo porabili v prihodnjem letniku, kjer pride na vrsto še drugi del opisa naše bele Ljubljane. Vrhutega imamo že v zalogi prispevke »Zvončkovih« starih in mladih pesnikov; dovolj imamo pestre snovi za pouk in zabavo, a kotiček gospoda Doropoljskega poka na vseh koncih in krajih, tako bogato je založen. Končno omenjamo, da bo ves letnik — enako svojim prednikom — lepo opremljen z mnogobrojnimi podobami.

Te svoje obljube bomo mogli toliko laže izpolniti, ako nam ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki in ako ti sami poskrbé, da se njih število pomnoži. Ob izdatnem porastku tega števila bi lahko svojemu listu povečali obseg in polepšali opremo — eno in drugo naročnikom v korist. Upamo, da ne prosimo zaman, če se obračamo do dobrih src svojih prijateljev.

Naročnina ostane »Zvončku« ista. Prosimo pa, naj jo stari in novi naročniki takoj sedaj obnove in vpošljejo po priloženi položnici, da bomo mogli na temelju naročnine vse potrebno pripraviti za XXIX. letnik.

Pozdravljeni ob sklepu letnika in — vesele, zdrave počitnice!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino moj!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ KI JIH IZDAJA ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE**
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I.* Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I.* Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisku.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solncecel!* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan-Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vitomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Česke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha-Karel Pribil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. a Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

■■■■■■ Frančiškanska ulica št. 6. ■■■■■■